

การพัฒนาเด็กปฐมวัย อายุ 5 ปีแรกของชีวิตนั้นเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง ครูหรือผู้ดูแลเด็กมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานร่วมกับผู้ปกครอง ให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กและกระตุ้นให้มีการร่วมมือร่วมใจกัน ในการสนับสนุนและพัฒนาเด็กของชุมชนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยจำเป็นต้องมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถดูแลตัวเองได้ ทั้งตนเองในชีวิตประจำวันได้รวมถึงรู้เท่าทันสภาพเหตุการณ์ในสังคม เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ถูกรอบตัวเลียนแบบผู้ใหญ่และสิ่งอื่นที่เด็กปฏิบัติสัมพันธ์ด้วย เด็กจะจดจำพฤติกรรมต่าง ๆ จากคนใกล้ชิด การเข้าใจลักษณะพัฒนาการทางด้านสังคมที่เหมาะสมจึงมีความสำคัญต่อเด็ก เพราะเป็นช่วงวางรากฐานต่างๆ อันจะนำไปสู่การปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาทั้ง 4 ด้าน รวมทั้งการสร้างเสริมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและเน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตสังคม วัฒนธรรมตามความเป็นจริงของเด็ก โดยมีผู้ใหญ่ในชุมชนเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก โดยผ่านการเล่นซึ่งเป็นพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็ก และผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเด็กเล็ก โดยเฉพาะพ่อแม่ ผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดและมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก และต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้ดูแลเด็กและครอบครัวของเด็กเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันในการพัฒนาเด็กต่อไป

การอบรมเลี้ยงดูและการเรียนรู้ของเด็กนั้นสำคัญมาก ทักษะชีวิตยังเป็นทักษะที่ทำให้คนรู้จักดูแลตนเองทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ ซึ่งจะส่งผลให้คนมีสภาพการดำรงชีวิตที่มีความสุขและสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมโดยไม่เป็นภาระของสังคม เพื่อให้เด็กเกิดพัฒนาตนเองโดยใช้ความคิด การปรับตัว การตัดสินใจ การสื่อสาร การจัดการกับอารมณ์ การเผชิญกับปัญหา ลักษณะของเด็กที่มีทักษะชีวิตจะไม่ถูกจำแนกอยู่ด้านใดด้านหนึ่งเพียงลำพัง เช่น การที่เขาสังเกต สงสัย และแสวงหาคำตอบโดยการตั้งคำถามนั้นเป็นลักษณะที่ปรากฏร่วมกัน ทั้งทักษะชีวิตด้านการสื่อสาร และทักษะชีวิตด้านการคิด การที่เด็กเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างตนเองและผู้อื่นนั้น เป็นลักษณะที่ปรากฏร่วมกันทั้งทักษะชีวิตด้านอารมณ์ และทักษะชีวิตด้านสังคมและการดำรงชีวิตได้

๗
๗๕

การจัดการศึกษาดังกล่าวเป็นความต่อเนื่องจากบ้านสู่โรงเรียนและโรงเรียนสู่บ้าน การร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะครอบครัวเป็นแหล่งสถานศึกษาแรกของคน พ่อแม่คือครูคนแรกของลูก โรงเรียนจึงเป็นสถาบันทางสังคมที่มีการติดต่อสัมพันธ์กันกับสถาบันครอบครัวมากกว่าหน่วยงานอื่น เด็กทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และเชื่อว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด ผู้เรียนต้องได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียน บ้าน และสังคมพร้อมกันไปอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนต้องสร้างความเข้าใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมไทยได้ทราบว่า การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่และตลอดเวลา

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นการเข้าไปร่วมกิจกรรมโดยผู้ปกครองเลือกถนัดมือทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งมีอยู่หลากหลายให้เลือกทำกิจกรรมผสมผสานกัน ผู้ปกครองสามารถมีบทบาทต่างๆ ในโรงเรียนได้ เช่น การประชุมผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมวันสำคัญ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก จัดกิจกรรมเรียนรู้นอกสถานที่ กิจกรรมเยี่ยมบ้าน สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนได้

ความสัมพันธ์อันอบอุ่นของคนในครอบครัวและการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางสังคมกับบุคคลต่างๆ นอกจากครอบครัวและจากสถานการณสิ่งแวดล้อมอื่นๆ จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมที่ดี ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กทำได้ดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว มีความรัก ความเมตตาต่อกันเข้าใจกันมีน้ำใจต่อกันช่วยเหลือกัน ผู้ปกครองต้องเป็นตัวอย่างของลูกและเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีดังกล่าวนานๆ สมาชิกของครอบครัวจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
2. มีกมรรยาททางสังคมให้แก่เด็ก เช่น การไหว้ การทำความเคารพผู้ใหญ่ การเป็นคนอึดแอ้ม แหม่มใส การรู้จักขอบคุณ ขอโทษ การมีมรรยาทในการรับประทานอาหาร การใช้คำพูด การรู้จักการรอคอยเข้าแถว การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การมีมรรยาทที่ดีจะช่วยให้เด็กสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น
3. ปฏิบัติสิ่งคุณลักษณะที่ดี เพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เช่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบ การให้ความร่วมมือ การให้เกียรติผู้อื่น การรู้แพ้รู้ชนะรู้ถ้อย
4. ให้โอกาสเด็กได้มีประสบการณ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นๆ เช่น ให้เด็กได้เล่น ได้คบหาเพื่อนๆ ในระแวกบ้าน ทั้งเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ พาเด็กไปเข้าสังคมผู้ใหญ่บ้างทั้งในหมู่เครือญาติและเพื่อนๆ ผู้ปกครองจะคอยดูแลแนะนำให้เด็กรู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี รู้จักการวางตัว การสมาคมและการสร้างมิตรภาพกับบุคคลในระดับต่างๆ

๗
๗๖

การดำเนินชีวิตอยู่ในโลกนี้อย่างมีความสุขและอยู่รอดปลอดภัยนั้น เด็กปฐมวัยจำเป็นต้องมีทักษะชีวิตเป็นความสามารถที่ผู้ใหญ่ควรปลูกฝังให้เด็กตั้งแต่ช่วงปฐมวัย เนื่องจากมีความสำคัญช่วยให้เด็กรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม และรับรู้ในคุณค่าของตนเอง ควรได้รับการปลูกฝังทักษะชีวิตเริ่มตั้งแต่บ้าน ความผูกพันระหว่างเด็กกับพ่อแม่หรือผู้ที่มีความสัมพันธ์กับชีวิตเด็กตั้งแต่แรกเกิด โดยเด็กต้องได้รับการยอมรับอย่างไม่มีเงื่อนไข เพราะถือเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่เด็กจะสามารถสร้างการยอมรับตนเองว่าคนนั้นเป็นบุคคลที่มีคุณค่าแสดงอารมณ์ในทางที่เหมาะสม ไม่ใช้วิธีทำร้ายตนเองและผู้อื่น

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการปลูกฝังทักษะชีวิตอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องย่อมมีเหตุผลต่อสิ่งรอบนั้นๆ ทำให้สิ่งนั้นเกิดความสงบสุข รู้จักสื่อสารแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็น รู้จักใคร่ครวญ คิดสนใจ แก้ปัญหาหรือข้อขัดแย้ง และทำให้สังคมเข้มแข็งมีภูมิคุ้มกันเข้าใจและปฏิบัติตนตามได้

เทียเจย์ ได้กล่าวว่า เด็กเล็กไม่สามารถให้เหตุผลเกี่ยวกับการกระทำที่เหมาะสมแต่เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมได้

บทสรุป

สถานศึกษา ชุมชน และผู้ปกครอง ล้วนมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก เด็กในวัยนี้ไม่ใช่แค่เล่นหรือเรียนเพียงอย่างเดียว แต่พวกเขาจะต้องเริ่มหัดที่จะใช้ชีวิตอย่างมีระบบระเบียบ เพื่อเป็นการเรียนรู้ที่จะจัดการชีวิตอย่างเป็นขั้นตอนรวมไปถึงการเริ่มฝึกเรื่องระเบียบวินัย สิ่งสำคัญที่เด็กยุคใหม่ขาดคือเรื่องของวัฒนธรรม มารยาท สังคมและจิตสำนึก ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะต้องเริ่มปลูกฝังตั้งแต่ในวัยเด็ก เพื่อให้ติดตัวของพวกเขาไปเมื่อโตขึ้น ดังนั้นเด็กต้องมีครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่มีความรู้ความเข้าใจเด็กพร้อมที่จะช่วยสนับสนุนเด็กให้พัฒนาได้ตลอดเวลา ทุกสถานการณ์ พร้อมทั้งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตได้

บรรณานุกรม

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2553).การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน.วารสารการศึกษาปฐมวัย, 5

[http:// www.thailocaldmun.go.th](http://www.thailocaldmun.go.th)

การพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับเด็กปฐมวัย. ในเอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการพัฒนาทักษะชีวิต
สำหรับเด็กปฐมวัย (หน่วยที่ 1 หน้า 1 หน้า 1-5 ถึง 1-7) นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

www.elearning.msu.ac.th

A group of children are holding a large, white, wavy banner. At the top, a boy and a girl are visible. On the left, a boy is holding the banner. The banner contains the title of the book.

เรื่อง "ร่วมพัฒนาเสริมสร้างทักษะเด็กปฐมวัย"

A girl with pigtails, wearing a pink shirt, is lying on her side and holding a green balloon. A boy is sitting next to her, also holding a green balloon. They are both smiling.

นางสาวลลิตา นาทองห่อ
รหัส 1025

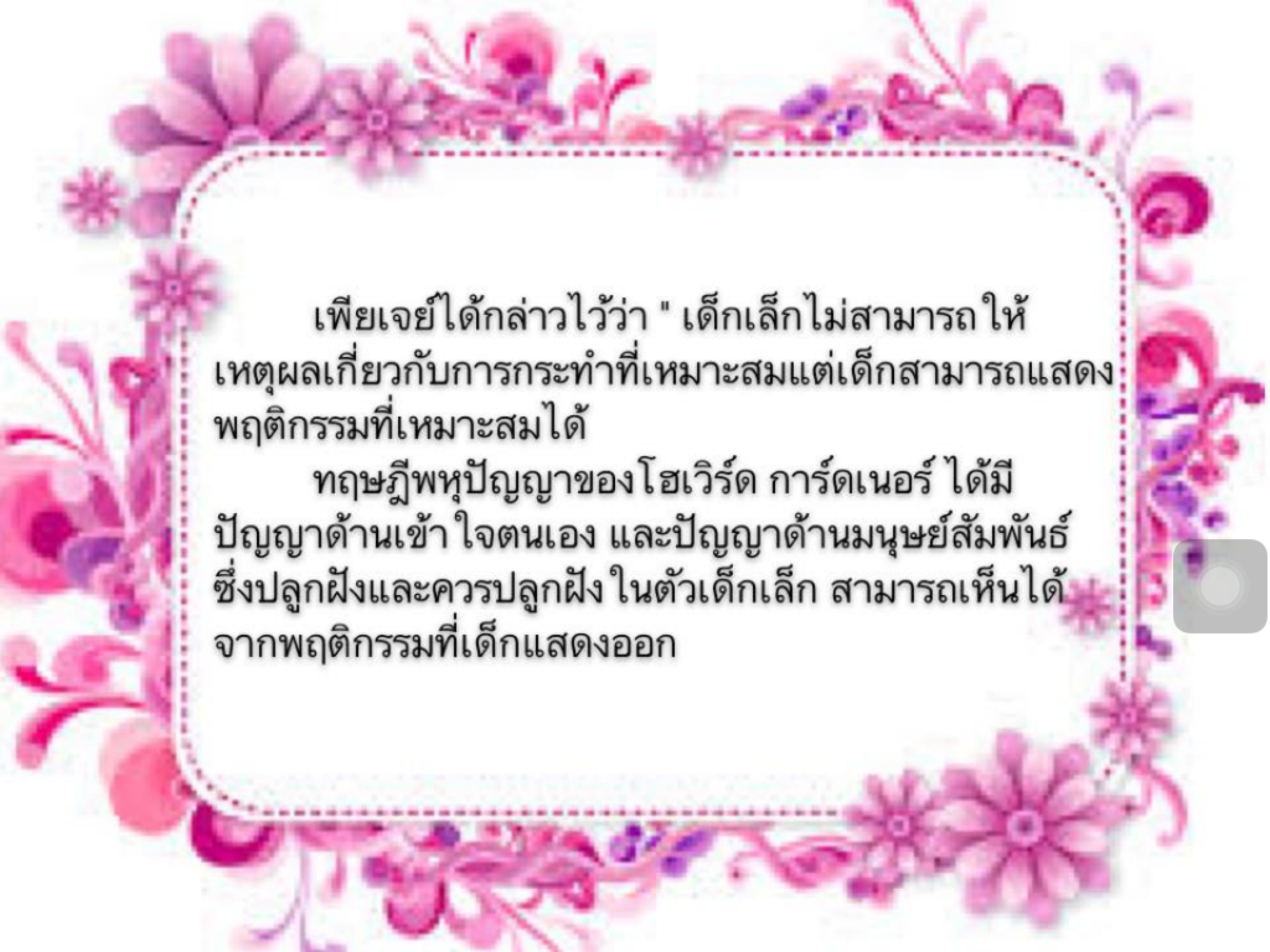
ครูหรือผู้ดูแลเด็กมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานร่วมกับผู้ปกครองให้เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็ก และกระตุ้นให้มีการร่วมมือร่วมใจกัน ในการสนับสนุนและพัฒนาเด็กของชุมชนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ การพัฒนาทักษะชีวิตของเด็กปฐมวัยจำเป็นต้องมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริม ให้เด็กสามารถดูแลตัวเองได้ พึ่งพาตนเอง ในชีวิตประจำวันได้ รวมถึงรู้เท่าทันสภาพเหตุการณ์ในสังคม เด็กปฐมวัยจะเรียนรู้สิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวเลียนแบบผู้ใหญ่และสิ่งอื่นที่เด็กปฏิสัมพันธ์ด้วย เด็กจะจดจำพฤติกรรมต่างๆที่ผู้ใกล้ชิดแสดงออก การเข้าใจลักษณะพัฒนาการทางด้านสังคมที่เหมาะสมจึงมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยอย่างยิ่ง เพราะเป็นช่วงวัยของการวางรากฐานสิ่งต่างๆ อันจะนำไปสู่การปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การดำเนินชีวิตอยู่ในโลกนี้อย่างมีความสุขและอยู่รอดปลอดภัยนั้น เด็กปฐมวัยจำเป็นจะต้องมีทักษะชีวิต มันเป็นความสามารถที่ผู้ใหญ่ควรปลูกฝังให้เด็กตั้งแต่ช่วงปฐมวัย เนื่องจากมีความสำคัญช่วยให้เด็กรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและรับรู้ในคุณค่าของตนเอง

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการปลูกฝังทักษะชีวิตอย่างเหมาะสมและต่อเนื่องย่อมส่งผลดีต่อสังคมนั้นๆ ทำให้สังคมเกิดความสงบสุข รู้จักสื่อสารแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็น รู้จักไตร่ตรอง ตัดสินใจ แก้ปัญหาหรือข้อขัดแย้งและทำให้สังคมเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน ช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบในหน้าที่ เข้าใจและปฏิบัติตามได้

A decorative border of pink flowers and leaves surrounds the text.

เพียงเจย์ได้กล่าวไว้ว่า " เด็กเล็กไม่สามารถให้
เหตุผลเกี่ยวกับการกระทำที่เหมาะสมแต่เด็กสามารถแสดง
พฤติกรรมที่เหมาะสมได้

ทฤษฎีพหุปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ ได้มี
ปัญญาด้านเข้าใจตนเอง และปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์
ซึ่งปลูกฝังและควรปลูกฝังในตัวเด็กเล็ก สามารถเห็นได้
จากพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก

ความสัมพันธ์อันอบอุ่นและจากการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทำได้ดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก ในครอบครัว มีความรัก ความเมตตาต่อกัน เข้าใจ มีน้ำใจต่อกัน ผู้ปกครองต้องเป็นตัวอย่างของลูก
2. ฝึกมารยาททางสังคมให้แก่เด็ก เช่น การไหว้ การทำตัวเคารพผู้ใหญ่ การเป็นคนยิ้มแย้ม แจ่มใส การมีมารยาทที่ดีจะช่วยสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น
3. ปลูกฝังคุณธรรมที่ดีเพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เช่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย
4. ให้โอกาสเด็กได้มีประสบการณ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นๆ เช่น ให้เด็กได้เล่น ได้คบหาเพื่อนๆ ในระแวกบ้าน

บทสรุป

สถานศึกษา ชุมชน และผู้ปกครองล้วนมีอิทธิพลต่อ. การพัฒนาเด็ก เด็ก ในวัยนี้ไม่ใช่แค่เล่นหรือเรียนเพียงอย่างเดียว แต่พวกเขาจะต้องเริ่มหัดที่จะใช้ชีวิตอย่างมีระบบระเบียบ เพื่อ เป็นการเรียนรู้ที่จะจัดการชีวิตอย่างเป็นขั้นตอน รวมไปถึงการเริ่ม ฝึกเรื่องระเบียบวินัย สิ่งสำคัญที่เด็กยุค ใหม่ขาดคือ เรื่องของ วัฒนธรรม มารยาท สังคมและจิตสำนึก ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะต้องเริ่ม ปลุกฝังตั้งแต่ ในวัยเด็ก เพื่อให้ติดตัวของพวกเขาไปเมื่อโตขึ้น ดังนั้น เด็กต้องมีครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ที่มีความรู้ความเข้าใจเด็ก พร้อมที่จะช่วยสนับสนุนเด็ก ให้พัฒนาได้ตลอดเวลา ทุกสถานการณ์ พร้อมที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี ในอนาคตได้